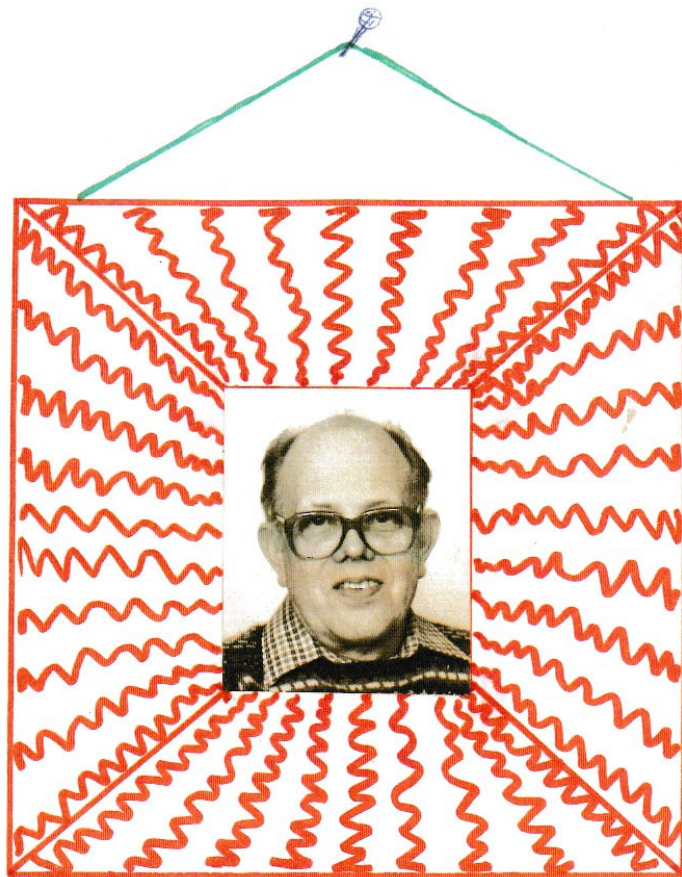

Växjö den 14/2 1991.

Spegel, spegel som på väggen hänger,
vem är gubben där som munnen aldrig stänger?
Blinkar lurt med ögon blå,
stora öron syns, och tänder likaså.
Kal i hjässan, håret gränar mer och mer, för varje dag
kan väl detta vara lilla jag?

Pern.

Mitt Livs historia.

De första barnåren.

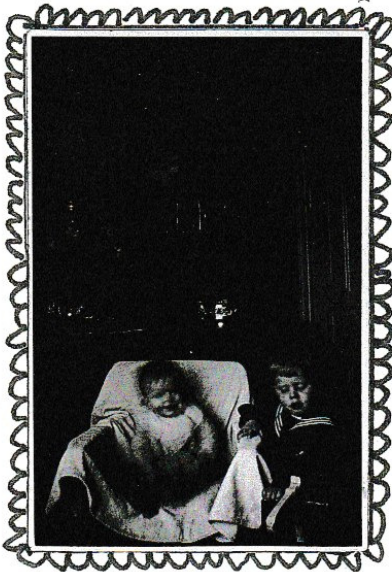
Jag heter Sven Elof Gård.
och är född den 17/9 1924
på Hulterså herrgård utanför
Mjölby där min far var
trädgårdsmästare.

Vi flyttade från Hulterså
när jag var omkring två år,

och minns därför inget därifrån. Min far och mor
hade arrenderat ett litet jordbruk med växthus
"Johannesberg" utanför staden Skänninge.

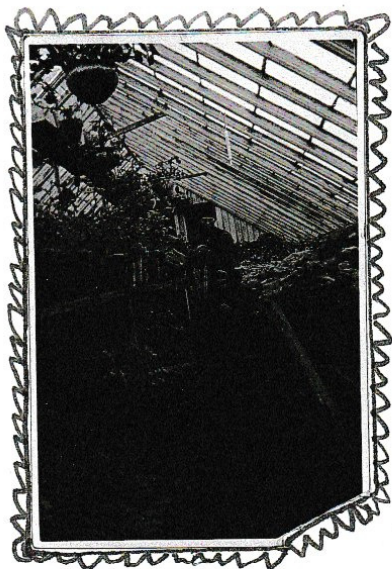
Detta blev dock inte den lukrativa affär som
de hade tänkt sig, då det var svårt att kunna
sälja grönsaker i ett jordbruksdistrikt där
var och en hade sin egen lilla trädgårdstäppa.

Den 24/4 1927 fick jag en lillebror "Erik Hjalmar".
Ett kvarstående minne från tiden i Skänninge
är när min bror i tvåårsåldern hade fått en

fläskbit i halsen och höll på
att krävas. Jag förstod inte
vad som hänt, och tyckte det
såg väldigt roligt ut när far
dunkade honom i ryggen.

Som tur var bodde det en
sjuksköterska i samma hus,
vilken kom upp och räddade
honom.

2/

Jag kommer också ihåg när jag hade slarvat bort min lillebror vid lek på granngården. Efter ett stort uppbåd hittades han sovande mellan de s.k. fjölarna på en arbetsvagn. Fotot här till vänster är taget i växthuset i Skänninge, det är far och jag i arbete.

På sidan tre i den här pärmen har jag tagit med en tidningsartikel från Skänninge stormarknad den 15 aug. 1929. Pojken med ballongerna vars ålder skribenten bedömde till ca 8 år är jag själv knappt 5 år gammal. På våren 1931 flyttade vi till Borghvra här utanför Växjö, där far tog anställning som trädgårdsmästare hos greve Posse. På det viset blev jag nu smålänning och det har jag aldrig beklagat, fast jag på samma gång blev statarunge. Man kan kanske säga

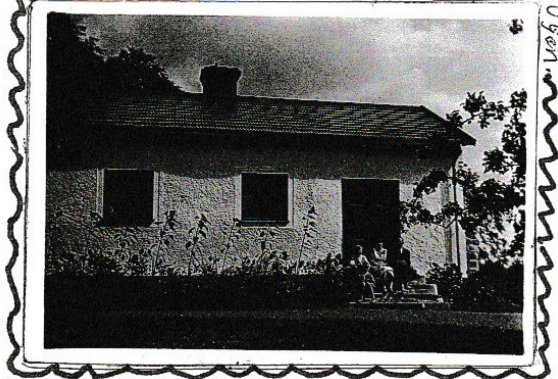

att vi i förhållande till de andra statar var privilegierade, både vad bostad och lön beträffade. På fotot härinvid bostad och växthus sådant det såg ut 19

På nästa sida det kontrakt som far skrev under vid anställningen

Far, mor, min bror och jag utanför s

7.

Här bredvid Bergkrara trädgårdsmästarbostad sådant det såg ut före 1937 och 1940, då en ombyggnad skedde.

Växthus och bostadens

en gavel har jag visat på foto på sidan 5 här i pärmen. Här bodde jag från 6-års åldern tills jag fyllt 23 år. Och i det här gamla huset, som troligen är ett av de äldsta i Bergunda socken, bodde mina föräldrar i tjugo år. Min far var den siste trädgårdsmästaren på Bergkrara.

Huset sådant som jag minns det före 1937 och 1940, bestod av ett litet rum och ett tämligen stort kök, samt ett uppvärmt s.k. kallrum, vilket fungerade som företoga mot vedbod och växthus. Huskroppen bestod av ca. 80 cm. tjocka stenväggar av kullersten, vilka verkligen kunde magasinera kyla på vintern. Man kom inte åt att öppna fönstren med mindre än att krypa upp i de nischer eller gluggar som upptagits precis

som på slottsrainen i närheten. På fotot här bredvid synes de här nischerna på var sida om min far och mor som sitter med mina två pojkar i knät.

8/

Mitt i huset fanns en skorstensstock, murad av gråsten, vilken tillsammans med järnspisel och arbetsbänk upptog minst 6 m² golvyta. Över spisel och arbetsbänk fanns en kåpa murad av sten och uppburen av en på arbetsbänken stående och fastsatt järnstång. Under nämnda arbetsbänk fanns ej något köksskåp, utan utrymmet var fyllt med gråsten. På den sida av skorstensstocken som var i vinkel med spisel och arbetsbänk, fanns en nisch i vilken en stor bakugn var murad. Under halva huset fanns en källare med jordgolv och mycket lågt till tak, och under detta tack tjocka bjälkar, vilket gjorde det omöjligt att gå rak där nere. Här nere förvarades potatis och andra rotfrukter, och dessutom fanns här en eldstad murad från vilken det ena av de båda växthusen uppvärmdes. Uppvärmningen gick så till att den varma röken fick gå genom en i markhöjd liggande skorstensstock av tunnt tegel runt det halvcirkelformade växthuset (orangeriet som det då kallades) och först därefter lodrätt upp genom taket. I orangeriet förvarades under vintern Palmer, Agavior, Kamelior och andra exotiska växter, vilka sedan sattes ut i slottsparken under sommar. Nämnas kan att en del av palmerna var så höga att de nådde ända upp i orangeriets torn. I det andra mindre växthuset odlades vindruvor och fikon.

En tuff gumma från min barndom.

på bilden här bredvid
synes Margit
Danielsson
sittande i båten-
samt husen Titti
(och Bernjungstro)
stående vid sidan
Och så en del
av oss barn på
Bergkvara förestö.

På 1930-talet hyrdes en av flyglarna på Bergkvara gård ut till Översten och Överstinnan Grafström. De hade i sin tjänst en trotjänarinna Margit Danielsson vilken varit anställd hos dem ända sedan sin ungdom, och det var kring henne det mesta snurrade när det gällde deras hem och hushåll. Den här kokerskan eller husföreståndarinnan var född i Iggesund i Ådalen 1880. Jag vill här berätta ett par historier som i ett nötskal visar den här tantens kynne och pondus. Vi skall då ha i åtanke att den tidens tjänste folk i vanliga fall inte fick ha en egen tanke eller vilja. Vid ett tillfälle besökte Översten av en präst från Åsentrakten, denne var känd för att vara ganska begiven på starka drycker. När han skulle fara hem får Margit order om att ta på honom pålsen. Hon märker då att han inte precis var lämplig att framföra ett motorfordon, varför hon säger att kyrkoherden stannar här i natt. Vad menar Margit undrar Överstinnan. Jo jag menar säger då Margit

att jag bäddar åt kyrkoherden på gästrummet och så får han åka hem i morgon. Och så blev det
I bland tog Margit oss barn som bodde i närheten
med ut på sjön i en stor roddbåt som då lånat
från gården. Hon rodde då inte själv utan satt
en stor matrona uppfyllande hela aktern och lät någon
annan tjänsteande ro, medan båten i övrigt fylldes
med oss ungar. Vid ett sådant tillfälle hade hon tagit
oss med rakt över sjön till Eknaholm för att vi
skulle få bada. Just då befann sig en herre vid namn
Adelborg där, och som han inte ville bli störd av en
hop stimmiga ungar, så sade han ifrån att vi inte
fick komma iland, och sen började han gå hindrande
mot stranden just där vi skulle lägga till. Bara ro beordrad
Margit och efter ett par årtag fick gubben stäven i ryggen
och snubblade framåt, varefter han under ilska och onämnbare
protester klädde på sig och åkte hem. Att vi barn
sedan badade, solade och hade roligt var ju givet.
Därefter förflöt ett par månader till fram på hösten då
då Överstens hade någon slags kalas, och där även ovan
nämnde Adelborg var bjuden. Margit som lagat maten
var även med och serverade och när hon kom till Adelborg
fittade denne upp och frågade, var har jag sett er förut
var på Margit svarade, "jo i badet", och gick sedan vidare.
Det här replikskiftet utlöste stor munterhet kring bordet.
Huruvida man lyckades locka ut Adelborg dit
rätta händelseförloppet förmåler inte historien.

Hos en del av familjerna på Bergkrara brukade vi gå till varandra på julkalas, och vid ett sådant tillfälle ställde Margit upp som jultomte och kom in utifrån stor och väldig med överstens vargskinnspäls på sig.

Hon drog den där ramsan om där fanns några enädda barn, samt talade om att hon var så trött för hon hade gått ända från Länshörda som hon sade. En av pojkarna blev så rädd att han kröp under bordet hemma, men väl i säkerhet där under, ropade han till oss andra, ni ska inte vara rädda pojkar det är bara tjocka Margit. En gång gjorde jag henne ledsen och förtörnades det var 1934, min mormor var död och min far, mor och lillebror skulle åka på begravning ^{till Länköp} till Länköp. Självt låg jag hemma och hade mässlingen.

Margit hade lovat att se efter mig medan mina föräldrar var borta. När mina föräldrar kom hem beklagade hon sig. Hon hade bjudit mig på varm buljong och smörbakelser; och jag hade då undrat vad det var för saltvatten. Jag förtod ju inte bättre. Ja det var några av de minnen som jag har av denna karska men i grunden godmodiga kvinna. Margit framlevde sina sista år på Pensionärs hemmet i Bergunda hon avled den 1958 Jag minns tant Margit med mycket stor glädje från min barndom. Hon var också en mycket kär vän till mina föräldrar.

Skoltiden.

Jag började min skolgång någon månad innan jag fyllde sju år. Jag och min familj hade då knappt ett halvt år tidigare kommit flyttande från Östergötland, varför de flesta av skolkamraterna var helt nya bekanskap för mig. Blev nog också lite härmad och mobbad för min dialekt, då i början tyckte jag nog det var tråkigt, men så småningom så lärde jag mig att ekratta åt det hela och ge igen. Jag hade ca. 2,5 km till skolan, jag kan inte påminna mig att jag cyklade till skolan någon gång förrän i fortsättningskursen. Jag fick visserligen en cykel när jag fyllde tio år men den var gammal och så hög att jag fick cykla under ramen. På bilden här ovan visas hur skolan ser ut i dag. Över entrédörren fanns på den

tiden en skylt med året 1924, det år när Råppe skola byggdes. I vinkel med själva skolbyggnaden finns på högra sidan ett hus som på den tiden innehöll två lärarbostäder och på den vänstra sidan ett annat hus innehållande gymnastiksal och omklädningsrum på bottenvåningen samt på andra våningen slöjdsal för pojkarna. På grund av husets byggnadsstil kallas det ännu i dag för Loket. Flickorna hade sin syslöjd i det ordinarie klassrummet. Skolan var en s.k. B-skola och uppdelad i något som vi barn kallade storskolan och småskolan. I småskolans klassrum gick första och andra klasserna och undervisades av en lärarinna, en för övrigt sträng fröken tyckte vi då. Tredje till och med sjätte klass undervisades av en Magister, honom kan man väl knappast kalla sträng, tvärt om hade han nog ganska svårt att hålla ordning på oss elever. Från småskolan minns jag att fröken nog var ganska före sin tid, hon tog bland annat hem modeller som vi fick göra gubbar, djur och andra figurer av, samt måla det vi gjort i glada färger. I småskolan hade även pojkarna någon slags syslöjd. Jag skall ha en liten lapp med korsstyng liggande från den tiden, vilken jag hoppas kunna hitta. Det vore nog roligt att ha den i den här pärmen. När vi kom upp i storskolan undervisades vi förutom i träslöjd även i trädgårdsskötsel,

det vill säga skyfflade och krattade skolgården sam-
 ansade gräsmattorna. I det fallet hade magistern ett
 särskilt gott öga till mig efter som min far var
 trädgårdsmästare. Detta retade mig tydligen, för jag
 försökte göra så lite som möjligt. Bilden här under
 föreställer klasserna 3-6 med vår magister. Vi hade
 som synes byggt en snöfästning där vi krigade och
 hade roligt. I skolan hade jag problem både med

Svenska och
 matematik.
 Då gick det
 betydligt bättre
 med historia
 och geografi.
 På rasterna
 lekte vi datten,
 gömme, och
 hare, hund och

jägare. Fotboll och liknande förekom inte så
 ofta. Magistern var väl rädd om föreläsningarna.
 Det förekom även en lek som vi kallade dra hank,
 det gick så till att vi knöt ihop ett starkt snöre till
 en ring, varefter två pojkar sittande med knäna mot
 varandra tog snöret bakom nacken och under öronen
 sedan gällde det vem som var näst styvast eller stod
 ut med att få öronen halft bortskavda.
 En gång var vi på skolresa till Kalmar och Öland.

Den här resan finansierade vi delvis genom att vi gemensamt skrev ihop uppsatser och dikter som vi sedan lät trycka till en tidning vilken vi kallade "Vårstänk". Tidningen såldes sedan till vänner och bekanta. Vi fick även in en del annonser i vår tidning vilket i hög grad fick bidra till vår resa. Ett exemplar av den här tidningen medföljer den här pärmen som bilaga. Den här resan blev verkligen ett minne för livet. Vi åkte tåg till Kalmar, där vi bland annat fick titta på slottet både ut och invändigt vidare var vi uppe i vattentornet och fick staden så att säga från ovan. Vi övernattade i tullskolans gymnastiksal. Dagen efter åkte vi båt till Borgholm och Öland där vi besåg slottsruinen, allvaret och soliden. Efter en jäktig dag fick vi sedan åka båt och tåg hem till Råppe igen. Året efter det vi slutat årskurs sex fick vi gå en sexveckorskurs den s.k. fortsättningsskolan. Vad jag minns så gav inte denna så mycket. Vi som inte hade jordbruk själva hemma, hade väl knappast någon glädje av att läsa om det stora Engelska svinet, cherviotfår eller vit Leghornshöns. Ja jag får väl erkänna att vi även läste lite matematik och svenska samt lärde oss fylla i blanketter av olika slag. Jag skall nu erkänna

något som jag inte talat om för någon tidigare.
Närval, när jag var på väg hem från den sista
skoldagen kom tårarna i ögonen över att
nu var barndomen definitivt slut.

Det var bara konfirmationen kvar och den
inträffade nu på våren samma år som
skolavslutningen 1939. Här närluter jag
även mitt skolbetyg och det s.k konfirmations-
albumet.

Lven Gård.

Mina hobbies.

Förutom min familj, har jag haft tre stora intressen i livet: Resor, långfärds paddling, samt under de senaste tjugo åren även släkt och hembygdsforskning.

1/ När det gäller resor så har dessa mestadels fått inkränka sig till fantasier med hjälp av karta, Penna och papper. Under 40-talet cyklade vi långturer till både Kalmar, Oskarshamn och Halmstad. Likaledes gjorde vi cykelturer flera år efter varandra runt om i Östergötland.

En tur gjorde jag till Stockholm 1944. Vid det tillfället cyklade jag till Linköping på en natt. Sedan jag blev gift har det blivit några resor med bil, båt, buss och flyg, bl. a. till våra nordiska grannländer samt till Tyskland, Sovjet och Italien.

2/ När det gäller kanotpaddling, köpte jag min första kanot 1940, en illa medfaren värkanot för 1.5 kronor. Vilken renoverades och blev en kär vän i mer än 50 år. Med den gjorde vi för inte så många år sedan bl. a. en långfärd nedför hela Mörrumsån från Linds hammar i norr till Svängstad i söder. Nere vid Hovmansbygd i Blekinge

Lyckades vi till slut slå kanoten sönder
och samman i en stenig fors. Min son
Lars-Göran hängde med kanoten ner genom
forsen och själv kravlade jag mig i land i en
villa trädgård vid stranden. Det som blev kvar,
är den gamla kanoten eldade jag upp förra året,
då hade jag haft roligt med den i precis 50 år,
och som den romantiker jag är har jag lovat mig
själv att sprida askan i någon å vid nästa
kanotttur. Jag har på senare^{tid} inköpt en
s.k. Canadensare, vilken är mera lätthanterlig i
forsande vatten. Med den har vi företagit flera
längre paddlingsturer bl.a. i Ronnebyån från
Hovmantorp ner till Konga. Sommaren 1990
hade jag fyra asiatiska ungdomar med mig
på en tur nedför Ätran, i tre dagar från
Mårbacka i Västergötland ner till Falkenberg
i Halland. Se nedanstående foto.

Jag måste även berätta om en spännande upplevelse som jag och ett par brorsbarn till frugan råkade ut för i början av 1980-talet. Vi paddlade på Suseån mellan Getinge och skrea, söder om Falkenberg. Ån var där mycke smal, så att Alar och buskvegetation hade växt ihop nästan till ett tunneltak över oss.

Plötsligt gled vi tyet och stilla fram alldeles framför nosen på en älg som låg och vilade på strandkanten. När den hastigt reste sig upp, blev den som ett väldigt monstrum över oss. Men vi han knappt bli rädda förrän den med ett brak försvann bort bland buskarna.

3/ Så har jag en hobbies till. Min far pratade mycke och gärna om sina gamla föräldrar och andra släktingar. Vidare drog han ofta historier samt försökte lära oss gamla lekar och slagdängor m.m. Nästan vid varje händelse i livet kom det en jämförande anekdot. Vad jag grämer mig nu att jag inte lyssnade bättre och antecknade vad jag hörde. Nåväl omkring 1970 vaknade mitt intresse för släkt och hembygdsforskning, men då hade far varit borta sedan fem år.

Lite av den forskning som jag bedrivit har jag väl redovisat i den här pärmen och mer kommer senare det lovar jag.

Mina rötter och en lek som jag fått i arv från dem.

Jag skall väl först nämna att jag genom släktforskning fått reda på att mina förfäder i rakt nedstigande led från 1700-talets början och kanske ännu längre tillbaka varit brukssmeder. Det var först min far som bröt denna tradition när han blev trädgårdsmästare och i någon mån även min farfar som förutom smedyrket även var indelt soldat.

Det var intressant att se hur brukssmedernas barn också blevo smeden eller gifta med smeder. Mera om dessa järnbruksmän kommer jag kanske att skriva en annan gång. Men nu skall jag försöka berätta om en utomhuslek som min far lärde oss barn och som han i sin tur hade från sin far. Och säkert, var leken kommen från gånna generationers lekar när järnbruksungdomen gick samman på lördagskrällarna. Man samlades sittande på en backsluttning och slog med en knuten näre mot marken samtidigt som man uttalade ramsan:

Far min han var smed uti Halland, han smidde med en hammare i Halland, då kom ett bud att båda hamrarna skulle gå. (Två knutna händer)
Och far min han var smed uti Halland, han smidde med två hammare i Halland.
Då kom ett bud att den ena stampen skulle gå,

(Stampa med en fot.) Och far min han var
smed uti Halland, han smidde med trä hammare
och en stamp i Halland. Då kom ett bud att
båda stamparna skulle gå, (båda fötterna.).
Och far min han var smed uti Halland, han
smidde med trä hammare och två stampar
i Halland. Då kom ett bud att lilla stöten
skulle gå. Och far min han var smed uti
Halland, han smidde med trä hammare,
trä stampar och lilla stöten i Halland, (nicka
med huvudet). Då kom ett bud att stora
stöten skulle gå. Och far min han var
smed uti Halland, han smidde med trä
hammare, trä stampar, lilla stöten och
stora stöten uti Halland, (ären hoppa med
baken mot marken). När far lärde oss
oss detta, satt vi ganska många på en
bergsuttning ner mot Bergkrarasjön.
Efter allt skratt som förekommit och som
hördes över hela sjön, blev vi efteråt
tillfrågade vad vi hade haft för oss.
Ja det var ett sätt att roa sig i forna
tider.

TVÅ SÅ KALLANDE SVARTA FÅR I SLÄKTEN.

Vid vårt senaste skrivarcirkelsammanträde framkom den förutfattade meningen om släktforskning, att det i stor utsträckning bestod i ett tråkigt sammlande av datum vad gäller födslar, vigslar och dödsfall m.m. Jag skall här visa ett par exempel på att man även kan få lite kött på benen efter de gamla förfäderna, när man rotar i papper från gånna tider.

Den första som jag ~~da~~ skall nämna är min farfars farfar, hammarsmeden vid Hörle bruk utanför Värnamo, Peter Magnus Berg, vilken skulle ha idkat olaga järnhandel med bysmedjor runt om i trakten. Att handla med järn var förbehållet vissa previligerade i samhället, varför det var straffbart för menige man att försöka sig på sådana affärer.

Här följer nu ett referat från Lagtima Bergstinget på Barnarps gårdsgivaregård med Tabergs bergsslag samt bruken och bergverken i Jönköpings Län, ännu år 1828. Här förekom ett mål mellan inspectoren vid Hörle bruk P.J. Ekengren och bonden Anders Nilsson i Våxhult. Den senare skulle ha idkat olovlig järnhandel med smeden vid Hörle bruk, Peter Magnus Berg. Som vittne kallades smeden Johannes Hane vilken ägde en klensmedja på sitt torp Malmbron. Bevisen ansågs ej fällande, varför inspector Ekengren själv fick betala vittnets kostnader. Tydligen var Ekengren nitisk, ty han försökte även få Per Håkansson i Råhult åtalad för olaga järnhandel med smeden i Hörle. Vittnen var här drängen vid Fryeleds kvarn, samt soldaten Mann vid Lindstafors. Inte heller här dög vittnena utan Ekengren fick betala Håkansson fem Riksdaler och sexton skilling för elva mils resa och fem dagars tidspillan.

Min anfader hade dock redan blivit avskedad vid Hörle och 1827 med sin familj avflyttat till Ohs bruk i Gällaryd socken.

Det andra exemplet i det här sammanhanget, är min morfars far drängen Anders Nilsson vilken var född i Östra Harg i Östergötlands Län den 1/4 1818. Gift 1841, i samband med vigslen flyttade makarna till grannsocknen Rystad. Äldsta barnet föddes 1843. År 1844 blev Anders Nilsson straffad för första resan Stöld med häkte på vatten och bröd samt uppenbar kyrkoplikt. År 1848 straffades Anders Nilsson ånyo, denna gång med 40 par spö och 2 år på fästning för andra resan stöld med inbrott. Han återkom från Långholmen år 1850, och under fängelsevistelsen hade han tydligen lärt sig mura, ty det var som murare han sedan försörjde sig och sin familj förutom att han även ^{arbetade} som kyrkovaktmästare och dödgrävare vid Rystad kyrka. I familjen växte sex barn upp. Båda faderns yrken övergick senare till sonen August vilken med tiden blev min morfar. När jag berättade den här historien för min mor och hennes systrar, ville de inte tro mig, utan sade att den rare lille gubben kunde inte ha gjort något sådant.

Forts.

Forts.

Vart jag vill komma med de här båda exemplen är, att om man verkligen lägger manken till kan man ur de torraste handlingar plocka intressanta uppgifter. Och man får inte blunda även om det är obehagligheter som kommer fram. Men allt behöver ju inte vara så extremt genant för släkten som de här historierna.

Mitt äktenskap.

Trettio tre lyckliga, och nu fem förtrivlans år. Jag vet inte hur och var jag skall börja, men kanske med att berätta om de många lyckliga år vi fick leva tillsammans. Vi träffades på Bergkrara gård, där jag bodde hos mina föräldrar, och stina något år arbetade som hembiträde hos grevinnan Margit Posse. Den första sommaren tillsammans var vi mycket ute och åkte både med kanot och motorcykel. År 1947 på hösten förlovade vi oss i Linköping och där vi i samband med detta gjorde en tur på Göta kanal till Motala. Så småningom lyckades vi genom bekantas medverkan få en bostad i en av flyglarna ute vid Teleborg slott och då gifte vi oss. Vi vigdes i domprostgården här i Växjö. Vigselförvärtaren var gamle prästen Stenvall, vilken nog levde i det förflutna. Anledningen till den bedömningen från min sida är att han daterade vigselbeviset precis hundra år bakåt i tiden, nämligen den 22/11 1847. Lägenheten som vi fått på Teleborg bestod i ett rum och kök, delat av en kall och uppvärmd trappuppgång. Här bodde vi i fyra år, och under den tiden föddes våra två äldsta barn, sönerna Sven-Erik och Lars-Göran. 1951 köpte vi en äldre fastighet ute i Araby. Huset benämndes då Villataga, numera Danneborgsvägen 3. Det här huset har vi sedan under åren som gött tillbyggt och moderniserat. Här har vi också begåvats med ett par döttrar Gunilla och Lena.

3

De här åren av mitt liv framstår nu efteråt som det underbaraste som kan hända en människa. Med tiden började nu också barnbarnen komma, det ena efter det andra. Vi har nu sex stycken, varav vi först blev farföräldrar till tre pojkar och två flickor och nu senast morföräldrar till en flicka. Jag förstod nog inte då att uppskatta hur lyckliga vi var de åren.

Och nu fem förtrivlans år.

Plötsligt, det var för övrigt under en resa till Tyskland som vi blev bjudna på, av företaget där jag arbetade, och som jag då hade varit hos i 25 år. Stina började uppträda konstigt och sade egendomliga saker som jag inte förstod. Bekanta till oss säger nu efteråt att de sett förändringen sångt tidigare, men jag som stod mitt i det, hade inte märkt något förän nu på resan, och även nu trodde jag att det endast var restörttheten som gjorde sig gällande.

Men sedan kom slag i slag den ena förändringen efter den andra. Hon började att inte längre klara matlagningen eller att gå och handla. Jag beställde till exempel tid åt henne hos hårfrisörskan, men när jag kom hem på kvällen hade hon inte varit där, hon påstod att där var stängt. När jag sedan ringde till frisörskan hade de väntat på henne men sedan tagit hand om en annan kund när Stina inte kom. Ett annat exempel var när vår dotter Lena

och jag höll på med att renovera lägenheten på andra våningen. Stina kom upp och sade att kaffet var färdigt, vi gick ner och fikade, varefter vi gick upp och fortsatte vårt arbete igen. Efter ca en kvart kom så Stina upp igen och talade om att hon kokat kaffe till oss.

Detta var några av de händelser som hände dagligen under den tid då vi höll på och sökte hjälp för henne. Men det skulle dröja ytterligare ett halvår innan hon kunde få en ordentlig undersökning, och då hade man mage att ifrågasätta varför vi inte kommit tidigare. Emellertid blev nu Stina intagen på undersökningsard. 52, och fick stanna där i två månader. I samband med detta blev hon även skickad till Lund för en specialistundersökning. Efter de här undersökningarna, ordnades så att Stina kunde vara hemma hos mig, men sjukhuset kom och hämtade henne för dagvård fyra av de dagar då jag skulle vara på mitt arbete. På kvällen hämtade jag hem henne från sjukhuset. Den femte arbetsdagen fick jag taga ut förtidspension för. Så här pågick det under $1\frac{1}{2}$ år, därefter ansåg dagcentret henne så dålig att hon inte kunde vara där längre. När jag vintern 1989 skadade högra handen i arbetet, togs hon om hand tillfälligt på ard 53. När jag återkom från sjukhuset, fick jag åter hem Stina trots att jag bara hade en brukbar hand. Hon kunde nu inte längre sköta sina toalettbestyr

själv, och jag kan tala om att det var svårt att försöka göra henne ren stående på en fot samt hålla henne stilla med det andra benet och den fria handen, och samtidigt tvätta henne med den gipsade handen instucken i en plastpåse för att den inte skulle bli blöt. Allt detta medan stina gjorde motstånd mot tvättningen samt skrek så jag var rädd att någon skulle tro att jag miss-handlade henne. Så här pågick det i fyra månader under den tid jag var sjukskrivaren. När jag började arbeta igen hade arbd. 53 henne i tre veckor och jag hade henne hemma var fjärde vecka då jag utnyttjade mina semesterdagar och fick hjälp av hemtjänsten. Vid ett tillfälle ramlade hon i golvet när jag skulle kläda på henne. Hon blev liggande och jag orkade inte få upp henne i sängen igen då hon verkade fullkomligt ledlös. Jag både bad till och förbannade vår herre. Efter att ha ringt hemtjänsten fick jag hjälp med att få upp henne och göra henne i ordning så vi kunde åka till Dockan för läkarundersökning. Där utsattes jag för ett ingående förhör hur detta kunnat hända. De misstankar som riktades emot mig gjorde min förtrivlan ännu större. Den här händelsen innebär dock att min hustru fick en fast plats på arbd 54, och har nu i januari 1992 varit där i två år.

Min barndoms jular.

De första jular jag kan minnas tillbringade vi hos mina morföräldrar och mostrar i Linköping. Då var vi bosatt några år utanför Mjölby där jag är född samt senare i Skänninge. De här jularna i Linköping var något som min bror och jag såg fram emot under hela året. Mina mostrar hade ett kaffé i anslutning till trängkåren i staden. När vi lekte där på kafféet minns jag att vi tog var sin liten rund serveringsbricka, som vi låtsades vara ratt, och sprang sedan omkring och brummade bland Kaffégästerna, vilka mestadels bestod av värnpliktiga och anställda vid regementet. Jag kan ännu i minnet förnimma lukten från kaffeköket samt smaken av de stora mandelkubbarna och läskedrycken Messina från Örvans bryggeri. Kafféet, som mina mostrar hade hette förövrigt just "Kaffé Rubben". Vid min första jul, ja den minns jag naturligtvis inte, fick jag en teddybjörn som döptes till Nalle samt ett annat mjukdjur av något sammetsliknande material, en sittande katt. Båda de här leksakerna samt en pall som jag fick i dopgåva av min gudfader har jag ännu kvar. Vid en senare jul fick jag en cykelhäst som också finns kvar i min ägo. Pallen är lika bra idag som för 67 år sedan fast den använts nästan dagligen. De här leksaksdjuren däremot är mycket nedslitna.

Min mor hade en faster och farbror som alltid överraskade min bror och mig med någon leksak, bilar t.ex som gick att skriva upp, och som sedan till vår förtjusning fick åka rent på golvet bland stolar och bordsben. Mina föräldrar hade på den tiden inte råd med sådana här leksaker, varför man kan förstå att de var tacksamt mottagna av oss barn. När jag var sex år flyttade vi till Bergkrara här utanför Växjö, och då blev det ju inte så ofta som vi fick fira jul i Linköping. Före jul skulle ju alltid grisen slaktas, jag kan ännu känna hur ont det gjorde i själen när grisen skrek, det kändes alltid som en befrielse när den tystnade. Det var ju mor som ordnade med julmaten, men det var far som dekorerade med färgglatt papper, blommor från växthuset samt band upp tall och klippris till girlanger. I köket fanns en järnstång, som höll upp den murade spiseldkupan, denna skulle alltid vara virad av med fransar klippt papper. Några veckor före jul hade far bandit fast lutfisker vid bryggan nere vid sjön. Och strax före jul brukade hela familjen samt några bekanta samlas för att klippa papper till julgranskaramellerna som mor dessförinnan hade kokt. På julaftons morgon kom farbror Berg och

satte upp julkärrvar framför huset där vi bodde och kring alla andra bostadshus på gården företås, det var en högtidsstund. Det var kutym att han skulle bjudas in på mat och dryck, så man kan företa att han var ganska rund under fötterna innan han var färdig. I mellandagarna brukade folket på gården gå till varandra på julkalas, och efter nio eller trettondag förekom det s.k. julgransrytningar för barnen. Jag vet far tyckte det var väldigt roligt att ordna med sådant. Den stora begivenheten var när gårdens alla ungar blev bjudna till grevens barn på julgransplantering. Även när vi växt upp och fått familjer själva, brukade vi samlas hemma hos far och mor under juldagarna, och det företår jag att våra barn som nu är vuxna längtar tillbaka till. Som avslutning vill jag berätta en händelse från en av dessa senare jular. Kring herrgårdsbyggningen på Bergkrara skulle det alltid vid jul stå stora enbuskar på vardera sidan av ingångarna, det var sådant som far skulle ordna. När vi kom hem en julaften hade far upptäckt att det fattades två enar varför han bad mig gå till skogen och hugga ett par. Efter att ha huggit enarna gick jag hem över en plöjd men frostat äker. Gamle och unge greven som varit

ute och jagat kom nu i sin jeep
långt borta på vägen och fick se mig,
de vred omedelbart ner på den plöjda
åkern och kom med högsta möjliga fart
emot mig. Man kan ju tänka sig hur
det kändes både för bilen och de åkande
att köra med sådan fart över de frusna
plogtillarna. När de kom närmare såg
jag att de var högröda i ansiktena
av vrede och ursinne. När de så kom
fram till mig kunde de knappast prata.
Jaså det är bara Sven, vi trodde det
var en julgransstjuv. Lagg upp enarna
där bak så får han åka med hem.
Ja det var ju de själva som skulle ha enarna.

Min lyckoelefant.

I min ägo har jag sedan i slutet av april 1931 haft en liten elefant av elfenben, som jag varit mycket rädd om eftersom den bär på ett kärt minne från mina tidigaste barnår. Jag tror inte ens mina egna barn känt till den. På den här lilla elefanten som är c.a. 15 mm. hög, sitter på ryggen en liten ögla av någon slags metall, troligen avsedd att fästas i en flickas halsband eller liknande. När jag tillade på den vid ett tillfälle nu under den gånga hösten, slog det mig att ingen mer än jag själv kände till den eller dess historia eller hur gammal den var. Med andra ord, när jag är borta en dag så ligger den där i lådan och kastas bort bland allt annat skräp som jag samlat på mig. Jag beslöt att ge den som gåva nu till julen 1991 till mitt yngsta barnbarn Elin som är något över ett år. Sagt och gjort, jag lade elefanten i ett litet skinnetu tillsammans med dess historia i skrift, så långt jag känner till den. Etuiet var också från samma tidsepok som Elefanten och stämplad inuti locket med med namnet på en känd julvarusbutik i Linköping på den tiden. Jag bad i brevet Elins moder alltså min dotter att ta hand om det hela tills Lilla Elin var stor nog att vara rädd om den lilla amulettens själv. Jag skall nu berätta hur den här s.k. lyckoelefanten kom i min ägo. Jag har tidigare i den här skrivarecirkeln berättat att jag är född i Östergötland. När

när far och mor skulle arveckla den trädgårds-
rörelse som de drev utanför Skänninge,
skickades min bror och jag till mormor och
morfar i Linköping under några veckor.
Där hade jag sedan tidigare en lekkamrat,
"en flicka som hette Astrid Frej". Vi var
båda $6\frac{1}{2}$ år gamla. Vi skulle skiljas åt därför
att jag nu med min familj skulle flytta från
Östergötland hit ner till som vi sade, "det
mörka Småland", det var ledsamt och vi
förestod väl att vi troligen aldrig skulle
träffas mer. Vi hade hängt ihop som ler
och Långhalm var gång min familj och
jag besökte Linköping, och det var ofta.
Vi hade varit tillsammans och lekt så
mycket att de andra barnen på Djurgårdsgatan
i Linköping brukade stå i porten, peka
finger åt oss och sjunga fästeman och möa,
fästeman och möa. Emellertid när vi skildes
åt sista gången fick jag den här lilla
amuletten av henne. Jag har varit mycket rödd
om detta minne av min första kärlek och
kallat den för min lyckoelfant.
Men nu har jag som sagt överfört den
på mitt yngsta barnbarn Elin.

Ann Gård.

En meningslös tid av mitt liv.

Den här gubben, var som tonåring mycket intresserad av det militära. Försökte till och med värva mig, men kom som väl var inte in, på grund av att militärläkaren ansåg att jag hade för dålig rygg. Senare vid den ordinarie mönstringen när jag var tjugo år, uttogs jag att utbildas till stridsvagnsförare vid Kungliga Skånska pansarregementet i Helsingborg. Det här förbandet hade tidigare varit kavalleriregemente varför en stor del av det högre befälet var gamla kavallerister vilket knappast var till någon fördel när det gällde att hanteras med tunga stridsfordon som tanks och pansarbilar. När väl jag äkte ner till skåne med det fasta beslutet att göra mitt bästa. Denna föresats tog man ur mig på mindre än en vecka, jag skall här redogöra för hur. Det första vi kom till regementet fick vi ställa upp och marschera till ett förråd där vi fick ut vår utrustning, vi stod då under befäl av ett antal nybakade korpraler, några år yngre än vi själva. Dessa snorvalpar pratade sig emellan högt för att vi skulle höra det, om hur de skulle lära bonndrängarna från Småland att veta hut. Redan samma dag blev det exercis och därefter vapenvård under övervakning, och då vi fick lära oss gevärens delar och funktion. Nästa dag fick vi kravla omkring ute i terrängen med gevären och på krällen givetvis vapenvård, dessutom tilldelades jag en av korpralernas gevär med

Order att även rengöra detta samt att avlämna
detsamma på deras logement när det var färdigt.
vapenvården utförde jag utan protest, men när
jag skulle avlämna vapnet till dess ägare, fick
jag springa in och ut på deras logement och
anhålla om att få lämna geväret allt medan
korpralerna tjöt av skratt över mina klumpiga
försök att följa deras instruktioner. Nästa
dag tänkte man tydligen ha lika roligt,
ty efter dagens övningar tilldelades jag
äter samma gevär att rengöra extra.
Men nu hade pansarrekrut 296-11-44 Gård
ileknat till, så i stället för att rengöra
vapnet, höll jag mig undan och såg till att
dagunderoffisören hittade och tog geväret
som jag kastat på en bänk i baracken.
Vid uppställningen morgonen efter ropades
gevärsumret upp och frågades efter ägaren.
Vid den reprimand som korpralen fick
framgick tydligt att han inte haft rättighet
att lämna vapnet ifrån sig. Att jag sedan
många gånger fick lida för mitt tilltag
gjorde inte så mycket, då jag genom händelsen
fick mina rekrytkamrater på min sida, och
de flesta av oss hjälptes åt att göra livet
så surt som möjligt för de av underbefälet
som försökte trakassera oss. På så sätt kan
man på bara ett par dagar göra militärhatare
av personer som annars kanske hade kunnat
bli goda soldater. Ja det var som synes
inte någon god början på min soldat-
utbildning.

Min lilla del av världshistorien

Jag har i en tidigare artikel betraktat min värnplikt som en meningslös tid av mitt liv och jag kanske återkommer till det, men när jag fått tänka efter så är det nog inte hela sanningen.

De här åren, 1945 och 1946, var ju en tidsepok med många intressanta händelser både ur internationell och historisk synpunkt. Jag skall här nämna ett par händelser där jag och mina kamrater på P2 fick vara med och agera. Sverige hade utbildat s.k. polistropper ur de Norska och Danska flyktinggrupper som hade flytt till Sverige från dessa länder. Strax efter vår inryckning till P2, fick vi som redan hade körkort, hämta Danska trupper från förläggningar längre in i landet, där de samlats inför den väntade Tyska Kapitulationen. Vi fick köra lastbilslast efter lastbilslast med trupp och materiel ner till hamnen i Helsingborg där de lastades in på de båtar som skulle föra dem över till Helsingör. Vid det tillfället var Sverige knappast neutralt, de här trupperna var nämligen beräpnade med svenska vapen, hade svenska uniformer med tre kronor på knapparna. Till och med cyklar och motorcyklar hade det blå-gula bandet på styrhuvudet.

Jag glömmer aldrig glansen i de här Danska grabbarnas ögon, tänk er att få åka hem och och ta över sitt eget land från en okupationsmakt. Någon strid mot Tyskarna blev knappast, dessa hade redan insett det meningslösa i att fortsätta när moderlandet redan hade fallit. Däremot blev det en del stridigheter emot

grupper av Danska förädlare (s.k. Stickers) som hade förskansat sig här och var.

En annan händelse som jag blev inblandad i när jag gjorde min militärtjänst, var när Svenska regeringen gav efter för påtryckningar från Sovjet och utlämnade de Baltiska flyktingar som kommit hit i Tysk uniform. De här Balterna hade varit internerade i baracker i Ränneslätt utanför Eksjö. De skickades på småjärnvägar från Eksjö över Värnamo och Hässleholm ner till Trelleborg, för att med båt transporteras vidare till fångenskap och kanske död någonstans i Sovjet. Vårt regemente hade till uppgift att bevaka sträckan Markaryd-Hässleholm och då tillse att ingen hoppade av samt att hålla den svenska befolkningen borta från tågsättet. Tänk ett sådant militärt vansinne, ett sådant stort pådrag för att vakta några stackars pojkar, de flesta av dem hade troligen blivit tvungna in i den Tyska armén. Jag för min del hörde till dem som på motorcykel fick patrulera landsvägarna från station till station. Vi själva fick inte veta vad som egentligen pågick, men fick muntlig order att inte gissa för någon vad vi eventuellt råkade få se. Lite av vad det gällde förstod vi dock när tåget stannade vid Bjärnum station och en ung grabb i Tysk uniform lastades av en vagn. Han skulle av sig en pulssåder, efter vad man sade med en sönderslagen flaska. Ja det här var en sådan händelse som aldrig kan glömmas hur gammal man än blir. Sverige har ju också, efteråt fått vidkännas mycket kritik för utlämningen av de här pojkarna.

Penn Gård 13/ 1992

Både ros och ris.

Jag har här i två artiklar tidigare i vår skrivarecirkel försökt redogöra för varför jag har en sådan negativ inställning till det militära jag kommer här med ännu några exempel på som jag ser det "militär idioti", denna gång från repetitionsövningar. Vi låg vid ett tillfälle förlagda i Brösarps backar vid Skånes östkust. Ett antal underbefäl hade fått kvällspermission och åkt till Simrishamn för att festa om. Väl tillbakakommandenärheten av förläggningen fick man i fyllan och villan för sig att skoja med fordonsvakten. Ett antal stridsvagnar stod uppställda på ett fält mellan ett par skogsdungar. När väl befälet delade upp sig i två grupper, vilka lade sig i var sin skogsdunge. När den patrulerande vakten var i den ena änden av de uppställda stridsvagnarna kastades sten på vagnarna i den andra kanten, när så vakten skyndade dit, började stenarna hagla över vagnarna i den kant vakten nyss hade lämnat. När detta hade upprepats ett par gånger, såsades vakten bara springa iväg men smög sig sedan tillbaka. När så vakten såg varifrån stenarna kom ropade han, kom fram eller jag skjuter skarpt, när han då hörde några som sprang sin väg, sköt han en rejäl M-pist salva in i skogen. Antagligen siktade han ganska högt eftersom ingen blev träffad som väl var. Det blev ett väldigt pådrag och utredande under natten. På morgonen dagen efter blev vi samtliga uppställda och underbefälet fick en ordentlig utskällning och sedan

bad man oss hålla tyst för att saken inte skulle komma ut.

Vid en annan repiditionsörning, var vi förlagda i baracker vid Finjasjön. Jag var ordonnans vid bataljonstabern och som sådan hade jag även delvis hand om serveringen av offiserarnas mat. De hade själva köpt senap i glas och när ett sådant var tomt användes det som ölglas. En värnpliktig löjtnant kom in fick en öl och glaset att dricka i. Efter en stund kom en stamanställd löjtnant in även han ville ha öl samt glaset. Jag talade om att glaset var upptaget, varvid löjtnanten skrek, hör ni inte vad jag säger karl, ta hit glaset. Jag vet inte om en stamoffiser är högre i rang än en värnpliktig i samma valör, men den värnpliktiga lämnade ^{glaset} ~~det~~ till mig så jag fick dricka det. Stackars Sverige om det blivit krig med sådana gluttiga officerare. Men jag skall väl inte bara gnälla, det fanns riktiga karlar även bland officerarna, jag måste nämna en sådan. Det var snöslask ute och jag kom in utifrån med en nästan full kantin med ärtsoppa. Major von Bar satt tillsammans med sina officerare och väntade otåligt på maten. Jag hade brätlom in och hade tydligen snö kvar under skorna, för jag halkade och spillde av den varma soppan i knät på majoren. Flera av de andra stjärngossarna reste sig och skrek rakt ut. Majoren gjorde som Sven-Duva han, "blott tog miste, reste sig och sa". Lugn mina herrar, Gåörd och jag går ut i Pentryt och ordnar upp det här. Major von Bar, ja, det var i mitt tycke en riktig karl det, han var lika både mot befäl och manskap.

Pom Gåörd 26/ 92